

OCHRANA PRÍRODY A STAROSTLIVOSŤ O KRAJINU

– Vol. 6 –

**Medzinárodná spolupráca a stratégia ochrany biodiverzity
na medzinárodnej úrovni**

Katedra ekológie a environmentalistiky FPV UKF v Nitre

Peter Petluš

Washingtonský dohovor - CITES

(Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora)

Dohovor o medzinárodnom obchode s ohrozenými druhmi voľne žijúcich živočíchov a rastlín

Podpísané vo Washingtone, D. C., 3. marca 1973 (SK 1992)

Cieľom dohovoru je postaviť svetový obchod s ohrozenými druhmi živočíchov a rastlín pod spoločnú kontrolu všetkých štátov sveta, tak aby sa dosiahla ich ochrana pred úplným vyhubením vplyvom bezohľadného získavania pre obchodné účely.

Zákon č. 15/2005 Z. z. o ochrane druhov voľne žijúcich živočíchov a voľne rastúcich rastlín reguláciou obchodu s nimi a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Vyhláška MŽP SR č. 346/2002 Z. z. ktorou sa vykonávajú niektoré ustanovenia zákona o obchode s ohrozenými druhmi voľne žijúcich živočíchov a voľne rastúcich rastlín a o zmene a doplnení niektorých zákonov

- 160 krajín Sveta, 5000 druhov živočíchov, 28000 druhov rastlín

Washingtonský dohovor – CITES

Príloha I - druhy bezprostredne ohrozené vyhubením vo voľnej prírode

zahŕňa všetky druhy ohrozené vyhubením, ktoré sú alebo môžu byť obchodom nepriaznivo ovplyvňované. Obchod s exemplármi týchto druhov musí byť predmetom mimoriadne prísnych opatrení, aby naďalej neohrozoval ich prežitie a možno ho povoľovať len za výnimočných okolností.

Príloha II - zahŕňa druhy, ktoré by mohli byť ohrozené vyhubením, keby sa obchod s nimi nereguloval

- a) všetky druhy, ktoré, aj keď nie sú bezprostredne ohrozené vyhubením, by sa nimi mohli stať, keby obchod s exemplármi týchto druhov nebol podriadený prísny opatreniam zabraňujúcim takému ich využívaniu, ktoré je nezlučiteľné s ich prežitím; a
- b) ďalšie druhy, ktoré musia byť predmetom určitých opatrení, aby sa obchod s exemplármi niektorých druhov uvedených pod písmenom a) bodu 2 tohto článku, mohol účinne kontrolovať.

Príloha III - jednotlivé štáty aktuálne navrhujú druhy, ktoré sú ohrozené na ich území

zahŕňa druhy, o ktorých ktorákoľvek strana vyhlási, že v medziach jej právnej zvrchovanosti sú predmetom opatrení, majúcich preventívne zabrániť ich exploatácii alebo ju obmedziť, a ktoré vyžadujú spoluprácu iných strán pri kontrole obchodu.

Washingtonský dohovor - CITES - Príloha 1

Aquila heliaca

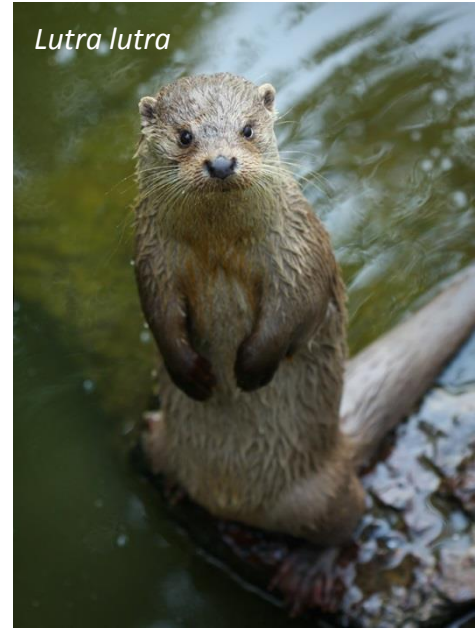
Falco peregrinus

Haliaeetus albicilla

Lutra lutra

Washingtonský dohovor - CITES - Príloha 2

Otis tarda

Grus grus

Všetky dravce a sovy

Parnassius apollo

medveď hnedý
vlk dravý
mačka divá

Washingtonský dohovor - CITES - Príloha 2

Cyclamen fatrense

Ophrys insectifera

Galanthus nivalis

Ramsarský dohovor

Convention on Wetlands of International Importance especially as Waterfowl Habitats

DOHOVOR O MOKRADIACH MAJÚCICH MEDZINÁRODNÝ VÝZNAM, NAJMÄ AKO BIOTOPY VODNÉHO VTÁCTVA

Podpísané v Ramsare, Irán, 2. február 1971 (1975); (SK 1.1.1993)

Je to medzivládny dohovor zameraný na ochranu a múdre využívanie mokradí. Hlavným impulzom pre vytvorenie dohovoru bol pokles početnosti populácií druhov vodných vtákov a rastúca potreba ochrany biotopov najmä sťahovavých druhov vodných vtákov.

Podpora 141 krajín Sveta; 1387 mokradí; 122,7 mil. ha

Medzinárodná spolupráca a stratégia ochrany biodiverzity na medzinárodnej úrovni

Ramsarský dohovor

<i>Názov ramsarskej lokality</i>	<i>Dátum zapísania</i>	<i>Rozloha(ha)</i>	<i>Okres</i>
Parížske močiare	2. 7. 1990	184,00	Nové Zámky
Šúr	2. 7. 1990	1 136,60	Pezinok
Senné – rybníky	2. 7. 1990	424,60	Michalovce, Sobrance
Dunajské luhy	26. 5. 1993	4 488,00	Bratislava II., Bratislava V., Dunajská
Streda, Komárno, Senec			
Niva Moravy	26. 5. 1993	5 380,00	Bratislava IV., Malacky, Senica, Skalica
Latorica	26. 5. 1993	4 404,70	Trebišov, Michalovce
Alúvium Rudavy	17. 2. 1998	560,00	Malacky, Senica
Mokrade Turca	17. 2. 1998	466,89	Martin, Turčianske Teplice
Poiplie	17. 2. 1998	410,87	Levice, Veľký Krtíš
Mokrade Oravskej kotliny	17. 2. 1998	9 264,00	Námestovo, Tvrdošín
Rieka Orava a jej prítoky	17. 2. 1998	865,00	Dolný Kubín, Tvrdošín
Domica	2. 2. 2001	621,80	Rožňava
Tisa	4. 12. 2004	734,57	Trebišov
Jaskyne Demänovskej doliny	17.11.2006	1448, 00	Liptovský Mikuláš

Bonská konvencia

Convention on the Conservation of Migratory Species of Wild Animals

DOHOVOR O OCHRANE SŤAHOVAVÝCH DRUHOV VOĽNE ŽIJÚCICH ŽIVOČÍCHOV

Podpísané v Bone, Nemecko, 23. jún 1979 (1983); (SK 1.3.1995)

Cieľom dohovoru je ochrana a zachovanie všetkých sťahovavých druhov voľne žijúcich živočíchov. Osobitý dôraz sa kladie na druhy, ktoré sú kriticky ohrozené. Účinná ochrana je len v úzkej spolupráci všetkých štátov na území ktorých sa v určitom období svojho životného cyklu daný sťahovavý druh vyskytuje.

Bonská konvencia

Príloha I.

Obsahuje zoznam 73 druhov, ktoré sú vážne ohrozené v celom svojom areáli výskytu alebo v jeho podstatnej časti. (všetky morské korytnačky, 41 druhov vtákov, *Gorilla gorilla*, *Monachus monachus*,...)

SK: *orol kráľovský, drop fúzatý, trsteniarik vodný*,...

Príloha II.

Obsahuje rozsiahly zoznam sťahovavých druhov voľne žijúcich živočíchov s nepriaznivým stavom prežitia, pre ktorých ochranu je vhodné a potrebné uzatvárať medzinárodné dohody.

SK: *bučiak močiarny, bocian biely, čierny, slukovité, sokolovité, krakľa belasá*,...

Bernská konvencia

Convention on the Conservation of European Wildlife and Natural Habitats

DOHOVOR O OCHRANE EURÓPSKÝCH VOĽNE ŽIJÚCICH ORGANIZMOV A PRÍRODNÝCH STANOVÍŠŤ

Podpísané v Berne, Švajčiarsko, 19.september 1979; (SK 15.8.1996)

Cieľom dohovoru je ochrana voľne žijúcich rastlín a živočíchov a ich prírodných stanovišť v Európe, osobitne tých, ktorých zachovanie vyžaduje spoluprácu niekoľkých štátov, pričom osobitný dôraz sa kladie na ohrozené a zraniteľné druhy, vrátane ohrozených a zraniteľných sťahovavých druhov.

SK má výnimku na lov medveďa a vlka

Bernská konvencia

Príloha I. európsky významné druhy a poddruhy voľne rastúcich rastlín

Každá zo zmluvných strán prijme vhodné a potrebné legislatívne a správne opatrenia na zabezpečenie osobitnej ochrany druhov flóry vymenovaných v tejto prílohe a na to, aby bolo zabezpečené zachovanie ich stanovišť. Zámerné zbieranie, trhanie, odrezávanie alebo vykopávanie bude u takýchto rastlín zakázané. Každá zo zmluvných strán podľa potreby zakáže držbu alebo predaj týchto druhov.

Príloha II. európsky významné druhy a poddruhy voľne žijúcich živočíchov

Každá zo zmluvných strán prijme vhodné a potrebné legislatívne a správne opatrenia na zabezpečenie osobitnej ochrany druhom fauny, uvedených v tejto prílohe a na to, aby bolo zabezpečené zachovanie ich stanovišť. Vo vzťahu k týmto druhom bude menovite zakázané:

všetky spôsoby ich zámerného odchyty, držby a zámerného zabíjania,
zámerne poškodzovať alebo ničiť miesta slúžiace na ich rozmnožovanie alebo odpočinok,
zámerne vyrušovať faunu, predovšetkým v období rozmnožovania, odchovu mláďat a prezimovania, pokiaľ by išlo o vyrušovanie podstatné vo vzťahu k cieľom tohto Dohovoru,
zámerne ničiť alebo zbierať vajíčka týchto živočíchov alebo si ich ponechať, hoci prázdne,
vnútroštátne obchodovať s týmito živočíchmi, živými alebo mŕtvymi, vrátane preparovaných živočíchov a ich akýmkoľvek ľahko rozoznateľnými časťami, alebo derivátmi, keď to prispeje k účinnosti ustanovení tohto článku (článok 4 a 6).

Bernská konvencia

Príloha III. druhy živočíchov, ktoré zmluvné strany nemusia prísne chrániť, ale ich využívanie musí byť regulované tak, aby sa zabránilo ohrozeniu ich populácií

Príloha IV. zoznam zakázaných prostriedkov a metód odchyty a usmrcovania živočíchov

Dohoda o ochrane netopierov v Európe

Agreement on the Conservation of Bats in Europe

DOHODA O OCHRANE NETOPIEROV V EURÓPE

Podpísané v Londýne, UK, 4. december 1991; (SK 9.7.1998) gestor je OSN

Dôvodom prijatia Dohody bola skutočnosť, že v mnohých európskych krajinách patria netopiere k silne ohrozeným druhom s klesajúcim trendom početnosti populácií. Výraznou snahou od začiatku uplatňovania Dohody je zjednotenie postupov ochrany a výskumu netopierov v európskom regióne, čím sa zdôrazňuje medzinárodný charakter tejto konvencie.

- zakázať úmyselné zabíjanie, chov alebo odchyt netopierov (bez povolenia od kompetentného orgánu),
- chrániť významné biotopy, loviská a úkryty netopierov,
- podporovať akcie smerom k verejnosti s cieľom informovať ju o význame ochrany netopierov,
- ustanoviť (poveriť) príslušné orgány pre ochranu netopierov (osobitne v súvislosti s problematikou výskytu netopierov v budovách),
- pre bezprostredne ohrozené druhy organizovať opatrenia nevyhnutné pre ich záchranu,
- podporovať a rozvíjať výskum netopierov,
- kontrolovať používanie pesticídov škodlivých pre netopiere (ide najmä o ochranné - konzervačné prostriedky používané na ochranu drevených konštrukcií v podkroviach budov).

Dohovor o ochrane svetového kultúrneho a prírodného dedičstva

Convention concerning the Protection of the World Cultural and Natural Heritage

SVETOVÉ KULTÚRNE A PRÍRODNÉ DEDIČSTVO

Podpísané v Paríž, Francúzka, 16. november 1972; (SK 15.11.1990) Gestor je OSN - UNESCO

Účelom a predmetom Dohovoru je ochrana najvýznamnejších objektov kultúrneho a prírodného dedičstva, ktorých svetový význam po posúdení a odporúčaní Medzinárodnou radou pre pamiatky a sídla (ICOMOS) a Medzinárodnou úniou ochrany prírody (IUCN) schvaľuje uvedený medzivládny výbor po predchádzajúcom prerokovaní v jeho predsedníctve.

Obsahuje 1007 lokalít (779 kultúrnych, 197 prírodných a 31 zmiešaných lokalít nachádzajúcich sa v 138 štátoch.

SVETOVÉ KULTÚRNE A PRÍRODNÉ DEDIČSTVO na Slovensku

<http://whc.unesco.org/en/statesparties/sk>

SVETOVÉ KULTÚRNE DEDIČSTVO

Historic Town of Banská Štiavnica and the Technical Monuments in its Vicinity (1993)

SVETOVÉ KULTÚRNE DEDIČSTVO

Levoča, Spišský Hrad and the Associated Cultural Monuments (1993)

SVETOVÉ KULTÚRNE DEDIČSTVO

Vlkolínec (1993)

SVETOVÉ KULTÚRNE DEDIČSTVO

Bardejov Town Conservation Reserve (2000)

SVETOVÉ KULTÚRNE DEDIČSTVO

Wooden Churches of the Slovak part of the Carpathian Mountain Area (2008)

- R.k. kostol sv. Františka z Assisi v Hervartove,
- R.k. kostol Všetkých svätých v Tvrdošíne,
- Ev. artikulárny kostol v Kežmarku,
- Ev. artikulárny kostol v Hronseku,
- Ev. artikulárny kostol v Leštínách,
- G.k. kostol sv. Mikuláša v Bodružali,
- G.k. kostol sv. Michala Archanjela v Ladomirovej,
- G.k. kostol sv. Mikuláša Biskupa v Ruskej Bystrej.

SVETOVÉ PRÍRODNÉ DEDIČSTVO

Caves of Aggtelek Karst and Slovak Karst (1995)

SVETOVÉ PRÍRODNÉ DEDIČSTVO

Primeval Beech Forests of the Carpathians and the Ancient Beech Forests of Germany (2007)

Dohovor o biologickej diverzite

Convention on Biological Diversity

SVETOVÉ KULTÚRNE A PRÍRODNÉ DEDIČSTVO

Podpísané v v Rio de Janeiro, Brazília, 22. máj 1992; (23.11.1994) Gestor je OSN

Tri hlavné ciele:

1. Ochrana biologickej diverzity v celej jej šírke
2. Uprednostňovanie rozumného a trvalo udržateľného užívania prírodných zdrojov pred ich nenávratným ničením
3. Spravodlivé využívanie výhod (úžitkov) vyplývajúcich z užívania biologických zdrojov, vrátane práva na prístup k týmto zdrojom a zaistenie rovnoprávneho podielu na zisku z ich užívania

22. máj je dňom biodiverzity

Slovenská republika vypracúva národné správy o implementácii Dohovoru o biologickej diverzite v Slovenskej republike, Akčný plán pre implementáciu Národnej stratégie ochrany biodiverzity na Slovensku,

Európsky dohovor o krajine

European Landscape Convention

DOHOVOR O KRAJINE

Podpísané vo Florencii, Taliansko, 20.októbra 2000; (01.12.2005) Gestor je MŽP SR

Cieľom je dosiahnuť väčšiu jednotu medzi jej členmi na účely zabezpečenia a realizácie ideálov a zásad, ktoré sú ich spoločným dedičstvom, a že tento cieľ možno dosiahnuť najmä prostredníctvom dohôd v hospodárskej a sociálnej oblasti.

V záujme dosiahnutia udržateľného rozvoja, založeného na vyvážených a harmonických vzťahoch medzi sociálnymi potrebami, hospodárskou činnosťou a životným prostredím, berúc na vedomie, že krajina zohráva významnú úlohu z hľadiska verejného záujmu v oblasti kultúry, ekológie, životného prostredia a v sociálnej oblasti a predstavuje zdroj priaznivý na hospodársku činnosť a že jej ochrana, manažment a plánovanie môžu prispievať k vytváraniu pracovných príležitostí.

Hotovo

s použitím internetu a publikácií:

SABO, P., A KOL, 2011: Ohrozenie a ochrana biodiverzity

VOLOŠČUK, I., 2005: Ochrana prírody a krajiny

TUHÁRSKA, K., KOPCOVÁ, O., 2006: Ochrana prírody a krajiny

www.sopsr.sk

www.enviroportal.sk

www.iucnredlist.org